

Výskum a medzinárodná spolupráca

V rámci vedecko-výskumnej orientácie Výskumného ústavu psychológie zdravia sú cieľovou skupinou najmä **dospievajúci**, keďže počas dospievania je potenciál pre zdravie väčšinou stále zachovaný. Zároveň je dospievanie obdobím, v ktorom sa formujú dôležité sociálne determinanty zdravia - ako so zdravím súvisiace správanie, začlenenie do sociálnych sietí, osvojovanie si štýlov zvládania náročných situácií, ale i procesy súvisiace s formovaním budúcej socioekonomickej pozície cez úspech či neúspech vo vzdelávacom systéme a na trhu práce. Druhou významnou cieľovou skupinou sú **sociálne a zdravotne znevýhodnené skupiny populácie**. Pozornosť bola venovaná problematike migrácie, migrantov, etnických menšín a ich zdravotných potrieb, ako aj skupinám ohrozených chudobou, či školákom so špeciálnymi zdravotnými potrebami.

K najviac rozpracovaným cieľovým skupinám patria **obyvatelia rómskych osád**, ktorých zdravie a sociálne determinanty zdravia sú skúmané pomocou ekologických a populačných štúdií vrátane biochemických ukazovateľov zdravia. V súvislosti so snahou začleniť čo najširšiu skupinu školákov do medzinárodnej štúdie Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) a nevylučovať **školákov z prostredia národnostných a etnických menšín, ale ani školákov so zdravotným znevýhodnením**, vznikla medzinárodná pracovná skupina, ktorá sa v spolupráci s kanceláriou WHO v Bratislave, ale i sieťou výskumníkov HBSC, snaží vypracovať metodiku, ktorá umožní účasť týchto skupín v tejto štúdii a jej implementáciu do národných protokolov.

Práve spolupráca s kanceláriou WHO v Bratislave a neskôr i s kanceláriou WHO v Benátkach, Kodani, Ljubljane, Vilnjuse a Prahe stimulovala záujem o **rozvoj inovačných metód podporujúcich účasť zúčastnených strán** (tvorcov politik, odborníkov z terénnej praxe, akademikov, ale i zástupcov cieľových skupín, teda zraniteľných skupín populácie), budovanie kapacít zúčastnených strán, prenos poznatkov a nastoľovanie agendy s osobitným zameraním na posilnenie zapojenia cieľových skupín do výskumu. Snahou je nielen stimulovať "evidence based policy", ale tiež "policy based research" a v čo najužšej spolupráci s dotknutými cieľovými skupinami populácie. V rámci bilaterálnej spolupráce MZ SR a WHO bolo riešených niekoľko BCA projektov (napr.: „Revízia národnej stratégie redukcie socioekonomických nerovností v zdraví“ ; Multi-Disciplinary Working Group on Social Inequities in Health in the Slovak Republic; "Podpora vedenia k Zdravému správaniu v prieskume školákov (HBSC). Podpora štúdie HBSC 2013/2014").

Medzinárodná spolupráca

Deakin University v Melbourne v Austrálii je poprednou austrálskou univerzitou, s ktorou spolupracujeme v oblasti výskumu **zdravotnej gramotnosti**. Naša kolaborácia súvisí s prekladom a validizáciou Dotazníka zdravotnej gramotnosti, ktorý bol vyvinutý tímom prof. Richarda Osborna na School of Health and Social Development. Spoluprácu plánujeme rozvíjať pri ďalších aplikáciách zdravotnej gramotnosti, špeciálne v sociálne znevýhodnených komunitách.

V rámci výskumnej spolupráce s Univerzitou v Groningene (Holandsko), ktorá realizuje štúdiu C4Youth Take Care zameranú na deti a mládež s emocionálnymi a behaviorálnymi problémami v Holandsku (<http://www.c4youth.nl/>), pripravujeme projekt **DE-EM-BE - Trajektória detí a dospievajúcich s emocionálnymi a behaviorálnymi problémami v systéme sociálnej a zdravotníckej starostlivosti - longitudinálna štúdia**. Cieľom projektu je longitudinálne sledovať trajektóriu detí a dospievajúcich s emocionálnymi a behaviorálnymi problémami v systéme sociálnej a zdravotníckej starostlivosti v úzkej spolupráci s odborníkmi z oblasti psychiatrie, psychológie a sociálnej práce. Longitudinálna štúdia kvality života a životnej spokojnosti detí a dospievajúcich s emocionálnymi a behaviorálnymi problémami v ich sociálnom kontexte a v kontexte poskytovanej starostlivosti má ambíciu priniesť chýbajúce poznatky, prehĺbiť porozumenie danej problematiky a tým podporiť rozvoj uceleného integrovaného systému sociálnej a zdravotníckej starostlivosti o deti a dospievajúcich s behaviorálnymi a emocionálnymi problémami. Spoluprácu na tomto projekte prisľúbili i ďalší partneri ako je Inštitút výskumu detí, mládeže a rodiny Fakulty sociálnych štúdií Masarykovy university (IVDMR), ktorý má rozsiahle skúsenosti s realizovaním longitudinálnych štúdií vývinu detí, či Inštitút sociálneho zdravia na Univerzite Palackého v Olomouci (OUSHI), ktorý ponúka spoluprácu a rozšírenie možností tohto unikátneho projektu o kvalitatívnu oxfordskú metódu DIPEX.

V rámci medzinárodnej siete HBSC intenzívne spolupracujeme napr. s kolegami z Univerzity v St. Andrews a s Univerzitou v Kodani pri vyvíjaní nástrojov na meranie socioekonomických charakteristík rodiny, s Univerzitou v Galway v oblasti násilného správania školákov, s Centrom kinantropologického výskumu FTK UPOL v oblasti výskumu aktívneho životného štýlu.

V oblasti vplyvu nových komunikačných technológií a “screen-based behaviour”, ale i v oblasti trajektórie detí cez vzdelávací systém spolupracujeme s IVDMR Fakulty sociálných štúdií Masarykovej Univerzity v Brne.

Výskumná spolupráca s viacerými externými spolupracovníkmi a pracoviskami viedla k založeniu **Community Health Research Network (CoHeReNT)**, www.coherent.sk